

HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR
hl. m. Prahy

KOMENTÁŘE

ke specifickému postavení hl. m. Prahy

V

**Metodickém manuálu pro přípravu
specialistů ochrany obyvatelstva**

(ISBN 978-80-7385-129-3)

2025

verze 1.1

1. ÚVOD

Při využití této publikace v podmínkách hlavního města Prahy je velice důležité znát a chápat specifické podmínky postavení a správního členění hlavního města Prahy. Nelze tedy vycházet jen ze všeobecně platných a zažitých reálií, které jsou využívány na zbytku území České republiky. Je nezbytné vnímat existenci vlastní právní úpravy, která se týká členění a fungování hlavního města. Dále je nutno tyto skutečnosti promítnout do realizací oprávnění, která vycházejí ze zvláštních právních předpisů v oblasti krizového řízení a ochrany obyvatelstva. Tento fakt bývá bohužel velmi často opomíjen odbornou veřejností, publikacemi a mnohdy i zákonodárci. Následující komentáře si kladou za cíl poskytnout relevantní informace k problematice, která je na území hlavního města Prahy řešena odlišně od zbytku České republiky.

1. ÚVOD (str. 1, odst. 5)

Obec, jak známo, je základním územním samosprávným společenstvím občanů. Prostorově je vymezena katastrálním územím. Z právního hlediska je to veřejnoprávní korporací, která vlastní majetek, vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese za to odpovědnost. Obec pečuje o rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Obec je základním článkem veřejné správy ve státě. Z bezpečnostního hlediska má obec povinnost pečovat o svůj majetek, ale také o záležitosti bezpečnosti svých obyvatel.

V podmínkách hlavního města Prahy (dále jen „hl. m. Prahy“) je pojem obec nahrazen pojmem městská část hl. m. Prahy (dále jen „městská část“). Zároveň je třeba konstatovat, že nelze považovat městskou část za obec ve smyslu zákona č. 128/2000 Sb., zákona o obcích (obecní zřízení) (dále jen „zákon o obcích“). Její postavení vychází primárně ze zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze v platném znění (dále jen „zákon o hl. m. Praze“), a dále jej podrobněji rozpracovává obecně závazná vyhláška č. 55/2000 Sb. hlavního města Prahy, kterou se vydává Statut hlavního města Prahy (dále jen „Statut“).

Území hl. m. Prahy se v současné době skládá celkem z 57 městských částí. Těchto 57 městských částí se dále člení na městské části Praha 1 až Praha 22, které plní vybrané úkoly obce s rozšířenou působností (dále jen „ORP“) a městské části Praha 23 až 57, které plní vybrané úkoly obce. Označení městské části Praha 23 až 57 se však v praxi běžně nepoužívá (jde spíše o administrativní členění), reálně je uváděn jen název, například Městská část Praha – Kunratice, apod.

U vymezení území jednotlivých městských částí je nutno vždy vycházet ze Statutu, neboť není zcela pravidlem, že městské části jsou prostorově vymezeny uceleným katastrálním územím (hranice městských částí jsou v několika případech určeny ulicemi apod.). V současné době se na území hl. m. Prahy nachází celkem 112 katastrálních území. Obdobně je tomu tak při identifikaci kompetencí, které mohou městské části vykonávat, je vždy nutno vycházet ze Statutu, nikoliv jen ze zvláštních zákonů.

2. ORGANIZACE A ŘÍZENÍ BEZPEČNOSTI V OBCI

V rámci druhé kapitoly se projevují omezené kompetence městské části v oblasti bezpečnosti. V první řadě městská část nemůže vydávat obecně závaznou vyhlášku či nařízení obce. Městská část zároveň není zřizovatelem městské policie. Dále jsou v kapitole zmíněny i kompetence obce z oblasti ochrany obyvatelstva související s bezpečností, které nejsou Statutem přeneseny do působnosti městských částí.

2.1 Úkoly obce při zajišťování bezpečnosti obce (str. 3, odst. 2)

Pro plnění úkolů v oblasti bezpečnosti může obec, resp. její orgány, zřizovat např.:

- obecní policii,

V podmínkách hl. m. Prahy je zřizovatelem obecní – městské policie hl. m. Praha, které je na základě zákona o hl. m. Praze hlavním městem, krajem a obcí (ustanovení §1, odst.1. z. č. 131/2000 Sb.). Městská část tedy není zřizovatelem obecní – městské policie.

Pro plnění úkolů v oblasti bezpečnosti může obec, resp. její orgány, zřizovat např.:

- zařízení civilní ochrany,

Ustanovení § 15, odst. 3 z. č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o IZS“) není přeneseno Statutem do působnosti městským částem. Zařízení civilní ochrany tedy může zřizovat jen hl. m. Praha.

2.1 Úkoly obce při zajišťování bezpečnosti obce (str. 4, odst. 4)

Obecní úřad je dotčeným orgánem z hlediska ochrany obyvatelstva při rozhodování o umístění a povolování staveb, změnách staveb a změnách v užívání staveb, odstraňování staveb a při rozhodování o povolení a odstraňování terénních úprav a zařízení.

Ustanovení § 15, odst. 5 zákona o IZS není přeneseno Statutem do působnosti městským částem. Dotčeným orgánem je tedy Magistrát hl. m. Prahy.

Bezpečnostní opatření v dlouhodobém časovém horizontu jsou uplatňována v rámci strategického plánování rozvoje obce, resp. v rámci územního plánování. K zajištění rozvoje obce se zpracovává územní plán obce [66] a strategický plán rozvoje obce.

Městské části nezpracovávají územní plán obce. V podmínkách hl. m. Prahy je zpracováván jen (Metropolitní) územní plán, jehož zpracovatelem je hl. m. Praha. Městské části si zpracovávají pouze strategický plán rozvoje městské části (ustanovení § 18, odst. 1, písm. a) zákona o hl. m. Praze).

Veřejný pořádek v obci (str. 4, odst. 1)

K povinnostem obcí patří zajišťování veřejného pořádku [48]. Obec může v samostatné působnosti obecně závaznou vyhláškou stanovit:

- k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku např.
 - které činnosti, jež by mohly narušit veřejný pořádek v obci nebo být v rozporu s dobrými mravy, ochranou bezpečnosti, zdraví a majetku, lze vykonávat pouze na místech a v čase vyhláškou určených, nebo
 - na některých veřejných prostranstvích v obci zákaz konání takovýchto činností,

- závazné podmínky k zajištění veřejného pořádku při pořádání, průběhu a ukončení veřejnosti přístupných sportovních a kulturních podniků, včetně tanečních zábav a diskoték,
- podmínky k udržování čistoty ulic a jiných veřejných prostranství, k ochraně životního prostředí, zeleně v zástavbě a ostatní veřejné zeleně a k užívání zařízení obce sloužících potřebám veřejnosti.

Městská část (zastupitelstvo městské části) nemůže vydávat obecně závaznou vyhlášku, neboť ji nelze považovat za obec, ve smyslu zákona o obcích, a zákon o hl. m. Praze ji tuto pravomoc nepřiznává. Tato pravomoc náleží dle zákona o hl. m. Praze jen Zastupitelstvu hl. m. Prahy.

Veřejný pořádek v obci (str. 5, odst. 1)

K řešení záležitostí bezpečnosti a veřejného pořádku může obec zřídit obecní policii.

V podmínkách hl. m. Prahy je zřizovatelem obecní – městské policie hl. m. Praha, které je na základě zákona o hl. m. Praze hl. m. Prahou, krajem a obcí (ustanovení §1, odst.1. z. č. 131/2000 Sb.). Městská část tedy nezřizuje obecní – městskou policii.

Zařízení civilní ochrany (str. 6, odst. 1)

K plnění úkolů obce spojených se zajišťováním připravenosti obce na mimořádné události, prováděním záchranných a likvidačních prací a ochrany obyvatelstva, které jsou svěřené obecnímu úřadu, může obec využít zařízení civilní ochrany, dále jen „ZCO“.

Ustanovení § 15, odst. 3 zákona o IZS není přeneseno Statutem do působnosti městským částem. Zařízení civilní ochrany tedy může zřizovat jen hl. m. Praha.

2.3.1 Obec s rozšířenou působností (str. 7, odst. 1)

Obce s rozšířenou působností, dále jen „ORP“, jsou mezičlánkem přenesené působnosti státní správy mezi kraji a obcemi.

V podmínkách hl. m. Prahy se ORP nevyskytují. Jejich činnost částečně plní městské části Praha 1 až Praha 22. Jejich postavení a kompetence vycházejí ze zákona o hl. m. Praze a ze Statutu.

Orgány obce (str. 13, odst. 1)

Úkoly v krizovém řízení na úrovni obcí plní zejména starosta obce a obecní úřad.

V podmínkách hl. m. Prahy plní vybrané úkoly orgánů obce v krizovém řízení orgány městských částí Praha 23 až Praha 57. Jde o starosty a úřady městských částí Praha 23 až Praha 57.

3. OCHRANA ZAMĚSTNANCŮ V PODNIKU PŘI MIMOŘÁDNÝCH SITUACÍCH

Kapitola obsahuje všeobecně platné informace, které nebylo třeba jakýmkoliv způsobem připomínkovat v kontextu specifických podmínek hl. m. Prahy.

4. BEZPEČNOSTNÍ SITUACE V OBCI

Kapitola obsahuje všeobecně platné informace. V zjednodušené rovině je však důležité dosadit si za pojem kraj pojem hl. m. Praha, a za pojem obec pak městská část. V podmínkách území hl. m. Prahy je při řešení bezpečnostní situace nutno brát zřetel na vyšší míru zranitelnosti (vyšší míra hustoty zástavby, vyšší zalidněnost, koncentrace objektů s celostátním významem, sídlo moci zákonodárné, výkonné a částečně i soudní apod.) a symbolického významu (hlavní město České republiky).

5. PŘIPRAVENOST OBCE NA MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI A KRIZOVÉ SITUACE

V rámci páté kapitoly se projevují omezené kompetence městské části v oblasti připravenosti obce na mimořádné události a krizové situace. V první řadě městská část nemůže vydávat obecně závaznou vyhlášku či nařízení obce. Dále jsou v kapitole zmíněny i kompetence obce z ochrany před požáry, které nemohou či nejsou Statutem přeneseny do působnosti městských částí. Naopak kompetence v oblasti ochrany před povodněmi jsou, oproti běžné obci přeneseny do působnosti městských částí komplexně a bez rozdílu.

Kapitola se ve svém závěru zmiňuje o tzv. krizových kartách jako o jednom z doporučených opatření (v rámci Moravskoslezského kraje) pro obec pro případ vzniku mimořádné události/krizové situace na jejím území. Tento systém však na území hl. m. Prahy není zaveden, zejména s ohledem na značně odlišnou charakteristiku území.

5.1 Ochrana obce před požáry (str. 46, odst. 2)

Obec rovněž v samostatné působnosti na úseku požární ochrany zejména:

- obecně závaznou vyhláškou vydává požární řád obce,
- stanoví podmínky k zabezpečení požární ochrany při akcích, kterých se zúčastní větší počet osob.

V podmínkách hl. m. Prahy nejsou tyto dvě kompetence (ustanovení § 29, odst. 1, písm. o) zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně [dále jen „zákon o požární ochraně“]) svěřeny Statutem do působnosti městských částí a jejich úřadů, neboť městská část nemůže vydávat obecně závaznou vyhlášku, viz. výše. Tyto dvě kompetence tedy náleží hl. m. Praze - Magistrátu hl. m. Prahy.

5.1 Ochrana obce před požáry (str. 47, odst. 1, odst. 2)

Vybrané obecní úřady:

- zabezpečují podle požárního poplachového plánu kraje hašení požárů a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech mimo svůj územní obvod,
- zabezpečují akceschopnost jednotky sboru dobrovolných hasičů obce k zásahům mimo svůj územní obvod,
- na základě nařízení kraje, kterým se stanoví podmínky plošného pokrytí území kraje jednotkami požární ochrany, zabezpečují nepřetržitou pracovní pohotovost mimo pracoviště v počtu nejméně jednoho požárního družstva o sníženém početním stavu.

V podmínkách hl. m. Prahy nejsou tyto tři kompetence (ustanovení § 29, odst. 4, písm. a), písm. b) a písm. c) zákona o požární ochraně) svěřeny Statutem do působnosti městských částí a jejich úřadů. Tyto kompetence tedy náleží hl. m. Praze - Magistrátu hl. m. Prahy.

Dokumentaci požární ochrany obce tvoří např.:

- požární řád obce,
- dokumentace k zabezpečení požární ochrany při akcích s účastí většího počtu osob,

V podmínkách hl. m. Prahy nejsou tyto dva dokumenty součástí dokumentace požární ochrany městské části, neboť ustanovení zákona o požární ochraně týkající se těchto dvou problematik (29 odst. 1, písm. o) zákona o požární ochraně) není svěřeno Statutem do působnosti městských částí a jejich úřadů. Tyto kompetence tedy náleží hl. m. Praze - Magistrátu hl. m. Prahy.

6. ROLE OBCE V SYSTÉMU ZÁCHRANNÝCH PRACÍ

7. OPATŘENÍ OCHRANY OBYVATELSTVA V OBCI

8. OBNOVA ÚZEMÍ POSTIŽENÉHO MIMOŘÁDNOU UDÁLOSTÍ

9. KRIZOVÝ ŠTÁB OBCE

10. ODBORNÁ PŘÍPRAVA KRIZOVÉHO ŠTÁBU OBCE

Kapitoly obsahují všeobecně platné informace. Ve zjednodušené rovině je však důležité dosadit si za pojem kraj pojem hl. m. Praha, a za pojem obec pak městská část.

11. ZÁVĚR

Text publikace ve spojení s komentáři ke specifickému postavení hl. m. Prahy a jeho městským částem je dostatečným a kvalitním zdrojem informací a poznatků pro činnost osob předurčených k podpoře starostů městských částí.

Je však nutné upozornit na skutečnost, že specifické postavení hl. m. Prahy a jeho městských částí může být v krátkých časových intervalech poměrně snadno měněno, a to z důvodu jeho provázanosti na Statut, čili obecně závaznou vyhlášku hl. m. Prahy. Statut tak může být upravován podstatně častěji než zvláštní zákony, které vymezují působnost jiných obcí. Proto je účelné tyto změny průběžně vnímat a vždy promítat do aktuálně řešené situace.